

MESBUKUN NAMAZI

Mesbuk

Soru: Namaza geç kalıp, imama, çeşitli rekatlarda yetişen kimse, nasıl hareket eder? Hepsine ayrı ayrı misal vererek anlatır mısınız?

CEVAP

Namaza geç kalıp imama birinci rekatta yetişemeyen kimseye **Mesbuk** denir. Mesbuk, imam iki tarafa da selam verdikten sonra, ayağa kalkarak, yetişemediği rekatları kaza eder ve kıraetleri [okumaları ve oturmaları], **birinci, ikinci, üçüncü** rekata kılıyormuş gibi okur ve oturur.

Mesela:

1- Öğle, ikindi veya yatsının farzının **ikinci rekata** yetişen yani sadece bir rekata kaçırılmış kimse, imam selam verdikten sonra, kalkıp, Sübhaneke, Fatiha ve zammı sure okur. Rükü ve secdeden sonra oturur, Ettehiyyatüyü, salli barikleri, Rabbena âtinayı okuyup selam verir.

2- Öğle, ikindi veya yatsının farzının **üçüncü rekata** yetişen kimse, **imam selam verdikten sonra (imamla 2 rekata kılmış oldu),**

3. rekata kalkar,

Sübhaneke, Fatiha ve zammı sure okur. Rükü ve secdeden sonra

4. rekata kalkar,

Fatiha, zammı sure okur, rükü ve secdeden sonra oturur. Ettehiyyatüyü, salli barikleri, Rabbena âtinayı okuyup selam verir.

3- Öğle, ikindi veya yatsının farzının **dördüncü** yani son rekata yetişen kimse, imam selam verdikten sonra, kalkıp Sübhaneke, Fatiha ve zammı sure okur. Rükü ve secdeden sonra oturur, Ettehiyyatüyü, salli barikleri, Rabbena âtinayı okur, selam verir.

4- Akşamın **ikinci rekata** yetişen kimse, imam selam verdikten sonra, kalkıp, Sübhaneke, Fatiha ve zammı sure okur. Rükü ve secdeden sonra oturur, Ettehiyyatüyü, salli barikleri, Rabbena âtinayı okuyup selam verir.

Akşamın **üçüncü rekata** yetişen kimse de, imam selam verdikten sonra, kalkıp, Sübhaneke, Fatiha ve zammı sure okur. Rükü ve secdeden sonra **oturur**, Ettehiyyatüyü okuduktan sonra kalkar, Fatiha ve zammı sure okur, Rükü ve secdeden sonra oturur, Ettehiyyatüyü, salli barikleri, Rabbena âtinayı okuyup selam verir.

5- **Sabahın 2. rekatına** yetişen kimse, imam selam verdikten sonra, kalkıp, Sübhaneke, Fatiha ve zammı sure okur. Rûku ve secdeden sonra oturup namazı tamamlar.

6- **Mesbuk**, imam son rekatta otururken, Ettehiyyatüyü yavaş yavaş okur, eğer erken bitirirse, imam selam verinceye kadar sessizce **Kelime-i şehadeti** tekrar eder. Sükut etmez. Bu hususta başka kaviller varsa da âlimlerin tercih ettiği budur.

7- Son rekata da kaçırın kimse, imama teşehhüdde yetişirse, yine cemaat sevabına kavuşur.

8- İftitah tekbirini imamla birlikte söylemenin sevabı çoktur. Onun için imamla birlikte tekbir almaya çalışmalıdır!

9- Hiçbir rekata yetişemeyen, selamdan önce, mesela son teşehhüdde imama uyan, imam, selam verince kalkar, (iftitah tekbirini alıp imama uymuştu.) Sübhaneke, Eûzü besmele, Fatiha ve zammı sure okur, yani yeni baştan kılar gibi namazını kılar.

10- **Mukim**, seferi olan imama da uyabilir. Seferi olan da, 4 rekatlı olan farzları eda ederken de, **mukim** imama uyabilir. Yetişemediği rekat olursa, imam selam verince dörde tamamlar. Çünkü, seferi olanın namazı değişerek, imamın namazı gibi 4 rekat olur.

11- **Seferi** olan öğle, ikindi ve yatsı namazını kılamayıp kazaya bırakınca, kazayı iki rekat kılması gerektiğinden, **aynı namazı kaza eden mukim imama uyamaz.**

Çünkü, mukim imamın, ikinci rekatın sonunda oturması farz değildir.

Seferi olanın ise, oturması farz olduğundan mukim imama uyamaz.

12- Cemaate gelen, imamı rükuda görürse, ayakta tekbir getirip, rükua eğilir. **Tekbiri eğilirken söylerse, namazı sahih olmaz.** Eğilmeden, imam kalkarsa, o rekata yetişmemiş olur.

13- İmam açıktan yani sesli okurken imama uyan kimse, Sübhanekeyi okumaz, imamı dinler. Çünkü Sübhaneke okumak **sünnet**, imamı dinlemek ise **vaciptir**. Sübhaneke okumaktan mahrum kalmamak için, imam tekbir aldıktan sonra, hemen imama uymaya çalışmalıdır! İmama uymak için vesvese edip gecikmek doğru değildir.

Sünneti kıldıktan sonra, safa girerken niyet etmek yetişir. Ellerini kulaklarına götürüp "kalbimi toplamadım" diye vesvese edip niyeti geciktiren, bu yüzden Sübhaneke okumayı kaçırın çoktur. Buna fırsat verilmemelidir!

14- İmam farza başlarken **veya** ikamet okunurken, camiye gelen, cemaatin arasında sünnet kılmaya durmamalıdır. **Sabah namazı hariç**, diğer namazlarda hemen imama uymalıdır. Sabah namazında ise, sünneti caminin girişindeki sofada kılmalıdır. Sofa yoksa, bir direk arkasında kılmalıdır. Direk de yoksa, hemen imama uymalıdır. Farzdan sonra da sabahın sünneti artık kılınmaz.

15- Camiye geç gelen, rastgele bir yerde durmamalıdır. Eğer sünneti kılarken önünden geçen olursa, kendisine de günah olur. Direk arkasına durmalıdır! (Redd-ül-muhtar, Halebi)

Soru: İmama rükuda yetişmek için acele tekbir getirip eğildim. Tekbiri rükuya gidince bitirmiş oldum. İmamla rükuda bir an beraber durduk. O rekata yetişmiş oldum mu?

CEVAP

Rekata yetişmeyi şöyle dursun **namazınız sahih olmadı. Çünkü iftitah tekbirini ayakta almak şarttır.** İftitah tekbirini ayakta alıp, sonra imamla rükuda bir an beraber kalsaydınız hem namazınız sahih olmuş olur, hem de o rekata yetişmiş olurdunuz. Rekata yetişeceğim diye böyle hata yapmamalı. Rekata yetişemese de namaza uyması sahih olmalı. Bunun için de tekbiri ayakta iken almak şarttır.

Soru: İmamın secde-i sehv yapmayacağını sallı barikleri okuduğu için bilen **mesbuk**, imam sağa selam verip sola selam vereceği sırada ayağa kalkmasında mahzur var mıdır?

CEVAP

Mahzur yoktur. Sağa selam vermekle namaz bitmiştir. Sola selam verirken ayağa kalkabilir.

Soru: İmam selam verince **mesbuk** olan kişi namazını tamamlamak için ayağa kalkıyor. Mescide yeni gelen kimselerin, farz kılan bu mesbuka uymaları caiz midir?

CEVAP

Mesbuka uymak caiz değildir.

Soru: Akşam namazının 2. rekâtında cemaate yetişen ve imamın birinci rekâtta Felak sûresini, ikinci rekâtta Nas sûresini okuduğunu görenin yalnız tamamlayacağı 1. rekâtta hangi sureyi okuması uygun olur?

CEVAP

İstediği sûreyi okur. Mesela Kevser sûresini okur, Fil sûresini okur, Bekara suresini okur.

Soru: Mesbuk imama birinci oturuşta yetişti. İmama uymaya niyetlendi, tekbir aldı elleri bağlamayıp da mı oturacak yoksa elleri bağlayıp da mı oturacak? Tekbiri nasıl alırsa namazı bozulur?

CEVAP

Elleri bağlamaz, hemen oturur. Eğilirken tekbir alırsa namaza başlamamış olur.

Soru: İkinci namazının son rekatına yetişen seferi mesbuk, imamın mukim olduğunu zannederek dört kılıyor. Mahzuru oldu mu?

CEVAP

Kasten kılmadığı için mahzuru olmaz.

Soru: Mesbukun farz olan oturuşu, kendi son oturuşu mudur?

CEVAP

Evet.

Soru: Namaza geç gelip birinci rekata yetişemeyen, imam selam vermeden önce kalkabilir mi?

CEVAP

İmamın selamını beklemek vaciptir. İmam selam vermeden önce kalkmak tahrimen mekruhtur.

Eğer mesbuk daha fazla bekleyince namazı fâsid olacaksa, o zaman kalkar. Mesela kendi namazını tamamlarken güneş doğma tehlikesi varsa veya mestin mesh müddeti geçecekse veya özürlü olup vaktin çıkıp abdesti bozulacaksa, buna benzer sebeplerle teşehhüd miktarı oturduktan sonra, imamın selamını beklemeden kalkar. (Halebi)

Soru: Cemaate ikinci rekatta yetişen kimse, son rekatta sallı barikleri okur mu?

CEVAP

Halebi'de diyor ki: **Mesbuk** olan [imama birinci rekattan sonra yetişen] kimse, ettehiyyatüyü imamın selam vermesinden önce okuyup bitirirse, şunlardan birini yapar:

1- Kelime-i şehadeti tekrar eder.

2- Ettehiyyatüyü tekrar okur.

3- Sükut eder, yani bir şey okumaz.

4- Salevat-i şerifleri ve Rabbena'yı da okur.

5- İmam selam verdiği zamana yetişecek şekilde Ettehiyyatüyü yavaş yavaş okur. En uygun olanı budur. (Halebi-yi sagir)

Bazı âlimler ise, kelime-i şehadeti tekrar eder kavlini esas almıştır. İlmihalde'de bu kavil tercih edilmiştir. Yine Halebi'de diyor ki: **Muktedi**, yani mesbuk olmayan, imama vaktinde yetişen kimse, imamdan önce teşehhüdü, sallı barik ve duaları okuyup bitirirse, susup bekler. Bunda farklı bir kavil yoktur.

İmama sonradan yetişen

Soru: İmama birinci rekâttan sonra yetişen kimse, imam selam verdikten sonra kıldığı rekâtlarda, imamın açıktan okuduğu zamm-ı sureden, bir veya birkaç önceki sureyi okuyabilir mi?

CEVAP

Evet, sıraya riayet etmeden okuyabilir.

Son safta yer yoksa

Soru: Cemaat farza başladıktan sonra mescide gelen, son safta yer yoksa ne yapar?

CEVAP

Cemaat ayaktaysa, rükûa kadar birini bekler. Kimse gelmezse, rükûa varılmadan önce, öndeki safa sıkışır. Öndeki safa sığmazsa, arkaya, yanına gelmesi için güvendiği birinin omzuna dokunur. Güvendiği kimse yoksa en arkada yalnız durur. Cemaat oturuyorsa, o zaman son safta yer olmasa da, kimseyi yanına çağırılmaz, en arkada yalnız durur.

Sübhoneke okumak

Soru: İmama ikinci rekâttan yetişip Sübhoneke'yi okuyan kimse, imam selâm verdikten sonra ayağa kalkınca, tekrar Sübhoneke okur mu?

CEVAP

Namazı tamamlarken kıyam bakımından birinci rekâttan başlanıldığı için Sübhoneke okunur.